

Motion till riksdagen 2021/22:2963

av **Ulrika Karlsson (M)**

Vaccinationskrav

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de obligatoriska momenten gällande vaccination av barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att använda verktyg som t.ex. reducerat barnbidrag och rätten till maxtaxa vid barnomsorg i syfte att uppnå att fler föräldrar låter vaccinera sina barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Mässling är en mycket smittsam och allvarlig sjukdom. Före introduktionen av vaccin mot mässling år 1971 hade de flesta barnen i Sverige haft sjukdomen vid 15 års ålder och flera hundra dog årligen. År 1981 rapporterades det 3 540 fall i Sverige och i slutet av 1980-talet stoppades den inhemska smittan.

Enligt Folkhälsomyndigheten har det under 2000-talet rapporterats om färre än 60 fall per år. Alla dessa fall har haft koppling till smitta utomlands. Majoriteten av dem som insjuknar har varit ovaccinerade. Nu ser vi rapporter om ökat antal fall som smittats här i Sverige. Det senaste året har det skett en markant ökning av personer som smittats i Sverige. Under år 2016 smittades i Sverige tre personer, under endast januari och februari år 2017 smittades hela tio personer. Enligt det europeiska smittskyddsinstitutet

(ECDC) är ökningen av mässlingsfall en allmän trend i hela EU. Fortfarande skördar mässling liv inom Europa. Värst drabbat är Rumänien med 1 500 fall som insjuknat i mässling år 2016.

Mässling är enligt WHO en av de främsta orsakerna till dödsfall bland barn. De som är mest utsatta för den största risken av mässling och sjukdomens komplikationer är ovaccinerade minderåriga barn. Samt ovaccinerade gravida kvinnor och de personer som trots vaccination ej utvecklat immunitet mot mässling. Införandet av mässlingvaccination världen över minskade antalet dödsfall mellan år 2000 och 2015 med hela 79 %. Fortfarande, år 2015, avled 134 200 personer av mässling – de flesta innan de hunnit fylla fem år. Det är 367 dödsfall om dagen eller 15 dödsfall per timme. WHO har därför satt upp som mål att mässling ska elimineras i fem av sex världsregioner till år 2020. År 2000 vaccinerades 73 % av världens barn. År 2016 vaccinerades 85 % av världens barn. Den ökningen i andelen vaccinationer har av WHO uppskattats ha räddat 20,3 miljoner människor.

Mässling ingår i Sveriges allmänna vaccinationsprogram för barn.

Folkhälsomyndigheten beskriver Sveriges allmänna vaccinationsprogram för barn som ett nationellt vaccinationsprogram där vårdgivare är skyldiga att erbjuda alla barn kostnadsfria vaccinationer. I vaccinationsprogrammet ingår difteri, stelkramp, kikhosta, polio, haemophilus influenzae typ b (Hib), pneumokocker, mässling, påssjuka, röda hund och humant papillomvirus (HPV).

Sedan den 1 januari 2013 är det obligatoriskt att alla som vaccinerar barn och ungdomar inom ramen för det allmänna vaccinationsprogrammet ska rapportera till ett nationellt vaccinationsregister, som infördes enligt beslut av riksdagen, Ny ordning för nationella vaccinationsprogram (proposition 2011/12:13:123). Enligt Folkhälsomyndigheten har Sverige, i och med detta register, fått ett bättre verktyg för uppföljning och övervakning av nationella vaccinationsprogram vad gäller vaccinationstäckning, skyddseffekt, vaccinsvikt och biverkningar. Uppgifter som lämnas till det nationella vaccinationsregistret skyddas av absolut sekretess, statistiksekretessen, genom 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen. Undantag från denna absoluta sekretess får endast göras för 1) forskningsändamål efter godkännande av etisk kommitté, 2) statistikändamål, 3) uppgifter som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller liknande förhållande är direkt hänförlig till den enskilde, samt 4) helt avidentifierade uppgifter, som varken direkt eller indirekt kan hänföras till en viss person.

Smittskyddsinstitutet har tittat på vaccinuppföljning i andra länder (Bilaga 8 till Regeringsuppdrag 2013 Vaccinuppföljning). I denna beskriver Smittskyddsinstitutet att

liknande register, i andra länder, i regel fyller andra syften än enkom vaccinationsregistrering som t.ex. för att skicka kallelser till vårdnadshavare och påminnelser om vaccination samt för att kontrollera vaccinationslager.

I flera andra länder finns såväl obligatoriska moment och vaccinationstvång, som vaccinationskrav för erhållandet av vissa välfärdstjänster, förmåner eller bidrag. Några exempel. Italien har infört vaccinationstvång mot tio–tolv sjukdomar och belägger den familj i Italien som inte vaccinerar sina barn med dryga böter om flera tusentals kronor. Även Frankrike och Tyskland har vaccinationstvång. Frankrike har höjt antalet obligatoriska vaccinationer från tre till elva. I Tyskland är förskolepersonal skyldig att anmäla föräldrar som inte vaccinerar sina barn och böterna för de familjer som inte vaccinerar sina barn är höga. Vissa delstater i USA har infört vaccinationstvång. I Australien förlorar den familj som inte vaccinerar sina barn rätten till barnbidrag och andra skatteförmåner för familjer, enligt principen om ingen vaccinering, inga pengar. Det kan röra sig om 100 000 kronor per år och barn.

Vi vet att vaccinationer av barn räddar liv. Trots det uppmuntras människor i Sverige att inte vaccinera sina barn, eller att medvetet smitta sina barn med sjukdomar som vi vet skördar liv. Vid mässling drabbas ett av tjugo smittade barn av någon form av komplikation, som lunginflammation eller hjärnhinneinflammation. När trenden är att allt fler aktivt väljer att inte vaccinera sina barn så riskeras hela det svenska allmänna vaccinationsprogrammet. Detta eftersom minst 95 % av befolkningen måste vara vaccinerad för att t.ex. sjukdomen mässling inte ska spridas.

Det är av största vikt att barn och föräldrar är trygga. Att barn i största möjliga utsträckning skyddas från smittsamma och allvarliga sjukdomar. Skyddet för barn, när familjer i närmiljön medvetet väljer att inte vaccinera, behöver stärkas. Det finns anledning att se över såväl de obligatoriska momenten som sekretessen i det svenska allmänna vaccinationsprogrammet för barn. Det nationella vaccinationsregistret borde kunna användas för att underlätta för vårdnadshavare och vårdgivare att göra rätt. Det vill säga användas för att skicka kallelser och påminnelser. Vidare borde det nationella registret kunna användas för att stärka de obligatoriska momenten i det svenska allmänna vaccinationsprogrammet. Jag vill att regeringen ser över detta. Vidare bör möjligheten ses över att använda verktyg som t.ex. reducerat barnbidrag och rätten till maxtaxa vid barnomsorg i syfte att uppnå att fler föräldrar låter vaccinera sina barn.

Ulrika Karlsson (M)